

Pensionsordninger – passivering af latent skat på separations- og skilsmissekifte

Af cheffaktuar Klaus Grünbaum, Finanstilsynet og professor, dr.jur. Irene Nørgaard, Aarhus Universitet

Der har i de senere år været en heftig debat om passivering af latent skat eller afgift¹ på pensionsordninger, der indgår i ligedelingen på separations- eller skilsmissekifte mellem ægtefæller. *Grønberg og Linda Nielsen* har i Kompendium "Pensioners og forsikrings behandling på skifte" fremlagt deres opfattelse af dette uafklarede spørgsmål². "Uafklaret" i den forstand, at man ikke har kunnet blive enige om en fælles forståelse.

Debatten drejer sig mere præcist om, hvorvidt der ved pensionsordninger omfattes af pensionsbeskat-

ningsloven er knyttet en fordel – den såkaldt "rentefri kredit" – ved ikke at skulle betale den latente skat på skiftetidspunktet men først på et senere tidspunkt, og om den latente skattebyrde derfor bør reduceres med en eventuel værdi af denne rentefri kredit³. Til støtte for en sådan reduktion af passivering af den latente skattebyrde er det blevet anført, at forrentningen af ordningens indestående latente skat bør medføre, at den beregnede latente skat ikke skal medtages fuldt ud, idet forrentningen af den latente skat tilfalder pensionsindehaveren. Ansættes den latente skat f.eks. til 40 % af en ordning på 1 mio. kr., dvs. til 400.000 kr., er spørgsmålet altså, om passivet skal værdiansættes til mindre end 400.000 kr., idet forrentningen af den latente skat indtil tidspunktet for skattebetalingen tilfalder pensionsindehaveren.

Vores konklusion er, at der ikke er knyttet en fordel til den såkaldt rentefri kredit, idet *hele* forrentningen af den latente skat reelt betales, når ordningen til sin tid kommer til udbetaling. Indregner man de forskelle, der er mellem de forskellige skatte- og afgiftssatser, og tager man højde for, at alternative investeringsmuligheder kan udnyttes for eventuelle frie midler, bliver spørgsmålet om værdiansættelse af latente skattebyrder ganske kompliceret – og uden nogen entydig løsning og stærkt afhængig af

de konkrete omstændigheder, såsom ægtefællernes alder, helbred, generelle økonomiske situation, likviditet m.v.

Man kan formulere det omdiskuterede spørgsmål således: Er det bedst at have en pensionsordning – f.eks. en kapitalpension – på 1 mio.kr., hvortil der er knyttet en latent skat på 40 %, eller er det bedst at have 600.000 kr. i hånden – eller er det måske lige godt? Normalt er den omstændighed, at man kan vente med at betale en skat til et senere tidspunkt, i sig selv en fordel, såfremt man kan beholde hele eller en del af den påløbne forrentning. Dette er imidlertid, som det vil fremgå nedenfor, ikke situationen her. Svaret på, hvad der er bedst, vil ikke bero på en rentefri kredit, men alene på forskelle i forrentnings- og beskatningsmønstret i de to situationer.

Lad os se på samme eksempel, som er anvendt af *Grønberg og Linda Nielsen* i Kompendium "Pensioners og forsikrings behandling på skifte" (2001), side 47. Her skal en kapitalpension på 1 mio. kr. deles. For at analysere spørgsmålet vil vi begynde med den simpleste situation:

Kapitalpensionen afgiftsbelægges med 40 % ved udbetaling og modtager inden da 5 % i årlig forrentning i 20 år *efter skat*. De 600.000 kr. modtager ligeledes 5 % i årlig forrentning i 20 år *efter skat*.

Efter 20 år⁴) er kapitalpensionen

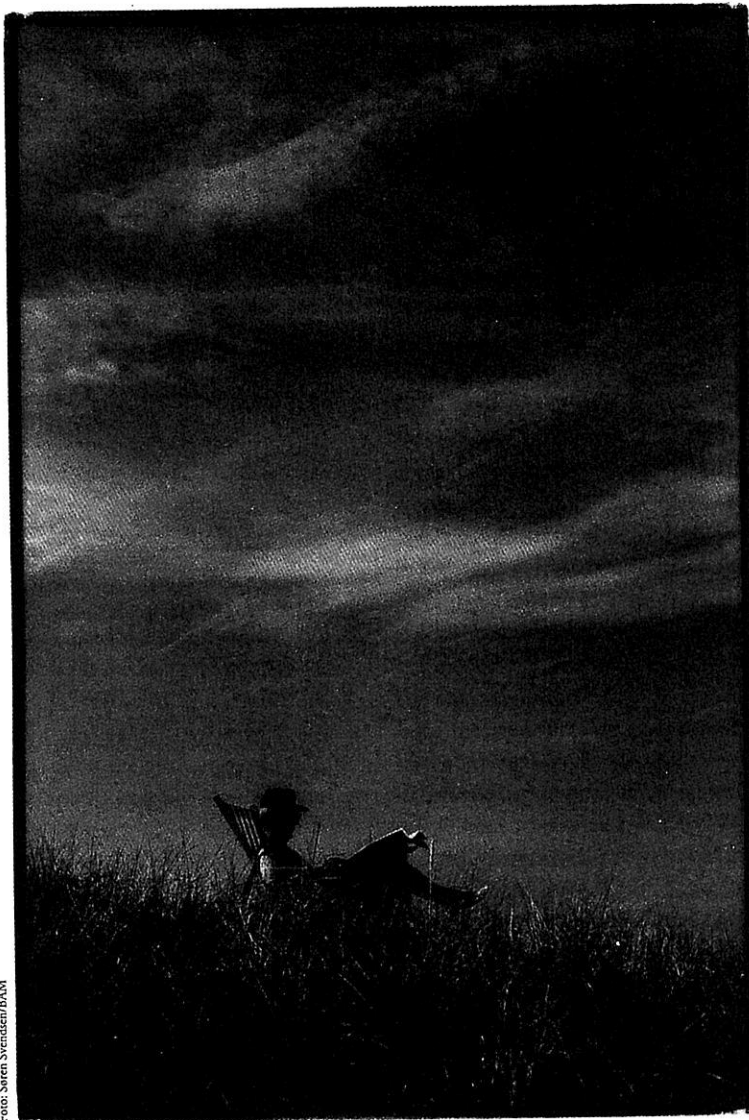

Foto: Søren Svendsen/BAM

vokset til 2.000.000 kr. og reduceres til 1.200.000 kr. ved udbetalingen, idet

$$1 \text{ mio.} \cdot (1 + 0,05 \cdot 20) \cdot 0,60 = 1,2 \text{ mio.}$$

De "frie" 600.000 kr. er på de samme 20 år vokset til præcis det samme beløb på 1.200.000 kr., idet

$$0,6 \text{ mio.} \cdot (1 + 0,05 \cdot 20) = 1,2 \text{ mio.}$$

Der er altså reelt ikke nogen værdi

af en rentefri kredit, *når hele ordningen (1 mio.) fortsat er bundet*. Man kan forklare det således, at 40 %-skatten af hele det afkast, der opnås på kapitalpensionen på de 20 år (her 40 % af 100 % af 1 mio. = 400.000 kr.) netop er lig *hele* det afkast, der opnås på 40 %-skatten på de 20 år (her 100 % af 400.000 kr. = 400.000 kr.).

Der er derfor intet belæg for på baggrund af den udskudte skat at fo-

retage en reduktion af passiveringen, idet der reelt ikke opnås nogen såkaldt "rentefri kredit". At der alligevel i de nedennævnte domme er foretaget en reduktion af passiveringen kan bero på, at der er taget hensyn til andre forhold såsom forskelle i de forventede forrentningsmuligheder *efter skat*. Situationen bliver herved en anelse mere kompliceret.

Vi antager nu, at kapitalpensionen forrentes med 5 % *inden skat*, men belastes med 15 % i pensionsafkastskat og 40 % ved udbetalingen, medens de 600.000 kr. forrentes med 5 % *inden skat*, men løbende beskattes med *indkomstskat på 40 %*.

Da vil det fra kapitalpensionen udbetalte beløb efter 20 år blive 1.110.000 kr., idet

$$5 \% \text{ reduceret med } 15 \% \text{ bliver } 4,25 \% \text{ og}$$

$$1 \text{ mio.} \cdot (1 + 0,0425 \cdot 20) \cdot 0,60 = 1,110 \text{ mio.}$$

Kontantopsparingen på de 600.000 kr. vil blive til 960.000 kr., idet

$$5 \% \text{ reduceret med } 40 \% \text{ bliver } 3 \% \text{ og}$$

$$0,6 \text{ mio.} \cdot (1 + 0,03 \cdot 20) = 0,960 \text{ mio.}$$

Den her opnåede fordel på 1,11 mio. i stedet for 0,96 mio. ved at have kapitalpensionen i stedet for kontantbeløbet beror alene på, at denne opsparingsform i det konkrete eksempel skattemæssigt er mere fordelagtig end kontantopsparingen på grund af forskellen i den løbende pensionsafkastbeskatning og indkomstbeskatning.

Tænkte vi os, at indkomstbeskatningen af det løbende afkast på de 600.000 kr. i stedet var den samme som pensionsafkastbeskatningen, dvs. på 15 % og ikke på 40 %, ville de 600.000 kr. være vokset til det sam-

me som kapitalpensionen, nemlig de 1.110.000 kr., idet forrentningen efter skat ville være 4,25 %, som for kapitalpensionen og ikke de 3 % som i eksemplet ovenfor.

Hadde pensionsafkastbeskatningen i stedet været 26 % (som den kunne have været for nogle år siden) eller 40 % (som den kunne have været under realrenteafgiftssystemet, som var gældende på tidspunktet for de i dommene omhandlede sager) ville udbetalingen fra kapitalpensionen kun være vokset til 1.044.000 kr. i det første tilfælde, idet

5 % reduceret med 26 % bliver 3,7 % og

1 mio. $\cdot (1 + 0,037 \cdot 20) \cdot 0,60 = 1,044$ mio.

og 960.000 kr. i det andet tilfælde, idet

5 % reduceret med 40 % bliver 3 % og

1 mio. $\cdot (1 + 0,03 \cdot 20) \cdot 0,60 = 0,960$ mio.

En passivering på under 40 % – ned til næsten 30 % – kunne derfor i beregningseksemplerne ovenfor være berettiget – svarende til en ansættelse af værdien af den latente skat til fra lidt over 75 % op til 100 % af den fulde skat, afhængig af de forskellige (forventede) skatte- eller afgiftssatser.

Der er således aldrig tale om nogen "rentefri kredit", ved at 40 % skat udskydes. En straks betaling af 40 % skat på delingstidspunktet – hvis dette havde været skattemæssigt muligt, og således at indestændet ikke yderligere beskattes med de 40 % – ville stadig stille pensionsindehaveren bedre end ægtefællen med de 600.000 kr. i kontanter, men fordelene ved pensionsordningen skyldes alene, at der er tale om, at nogle opsparingsformer skattemæssigt er mere fordelagtige end andre, her-

under en kapitalpension i forhold til en kontantopsparing. Hvis de "frie" 600.000 kr. imidlertid investeredes i en pensionsordning, ville de principielt kunne opnå samme fordele som kapitalpensionen, hvorfor der med denne forudsætning om investeringsmulighed ikke skal foretages nogen reduktion af passiveringen.

Retspraksis på området kunne forklares ved, at alene de umiddelbare forskelle i forrentnings- og beskatningsmuligheder er lagt til grund. I Vestre Landsrets afgørelser af 17. 01.1995 (2. afd. B-0549-93) og af 20.12.1996 (5. afd. B-2176-96) refereret i *Grønborg*, Familierets-synopsis s. 222-223 (august 2003) samt i T:FA 2000.115 Ø (fsv. angår kapitalpensionen) ansattes værdien af den latente skattebyrde til henholdsvis ca. 79 %, 78 % og 87 % af skatten i god overensstemmelse med beregningerne ovenfor. I afgørelsen fra Østre Landsret af 08. 11. 1996 (16. afd. B-2473-95) – refereret i *Grønborg* Familierets-synopsis (august 2003) s. 223 – og i T:FA 2000.115 Ø (fsv. angår ratepensionerne) passiveredes så vidt ses ikke yderligere.

- 1) For ikke at komplicere fremstillingen unødigt, anvendes begrebet skat i det følgende både i betydningen skat og afgift.
- 2) Se *Peter Teisen* i *Advokaten* 2000 s. 60-62 og 238-239, *Anne Brokso* og *Per Andreasen* i *Advokaten* 2000 s. 175-177 og 266-67 samt i T:FA 2001 s.429-434, *Linda Nielsen* og *Vorstrup Rasmussen* s. 326 og *Grønborg* og *Linda Nielsen* Kompendium "Pensioners og forsikrings behandling på skifte" (2001).
- 3) Et centralt spørgsmål, som vi ikke berører i nærværende artikel, er, om den latente skattebyrde skal ansættes med udgangspunkt i den beskatning, der vil udløses ved realisation "i utide", eller den beskatning, der vil udløses ved ordinær udbetaling. Svaret må afhænge af ægtefællens alder, helbred, generelle økonomiske situation, likviditet m. v., jf. U 1980.417 V, Vestre Landsrets dom af 20.12.1996 (16. afd. B-2473-95) refereret i *Grønborg* Familierets-synopsis (august 2003) s. 222 og T:FA 2000.115 Ø.
- 4) For ikke at komplicere fremstillingen unødigt, ses der bort fra renters rente, idet dette ikke ændrer på selve argumentationen. Beløbenes størrelse bliver naturligvis herved anderledes. I det "virkelige" liv skal eksempelvis $1 + 0,05 \cdot 20 (= 2)$ ovenfor erstattes med $1,05^{20} (= 2,65)$ og tilsvarende i de andre beregninger.

Dansk kriminologisk Selskab

Efterårsprogram 2003

Tirsdag den 18. november 2003 – De svært kriminelle unge – Det sociale systems muligheder og begrænsninger. Indledning ved afdelingschef Lillian Vaaben, Fyns Amt og Jens Ahm, Lokalecenter Det Indre Nørrebro (specielt om knivkampagnen på indre Nørrebro).

Tirsdag den 9. december 2003 – Strafedømming – De afgørende faktorer, herunder betydningen af den valgte procesform. Indledning ved ph.d. stud. Rasmus Heugh Wandall.

Møderne finder sted i Københavns Byrets 24. afd. kl. 17-19.